

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk fotoanalys av Hansakistan från Domkyrkovinden i Visby

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2024

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hansson, A., & Linderson, H. (2024). *Dendrokronologisk fotoanalys av Hansakistan från Domkyrkovinden i Visby*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2024:32). Lund University.

Total number of authors:

2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

12 Maj 2024

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2024:32
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK FOTOANALYS AV HANSAKISTAN FRÅN
DOMKYRKOVIDEN I VISBY

Uppdragsgivare: Visby Domkyrkoförsamling, Norra Kyrkogatan 2, 621 55 Visby. Att: Inger Harlevi (inger.harlevi@svenskakyrkan.se) Kontaktperson: per.widerstrom@gotlandsmuseum.se

Område: Gotland **Prov nr:** 12765-12768 **Antal fotoprov:** 4

Dendrokronologiskt objekt: Kista

Resultat:

Dendro nr:	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentar (mer vågat dateringsförslag inom parantes)
12765	Tall	129+~30; 4	Ej W	(1209)		E 1240 (1240-1290)
12766	Tall	79; 1	Ej W	Ej datering		
12767	Tall	101; 2	Ej W	Ej datering		Osäker uppmätning
12768	Tall	104; 2	Ej W	Ej datering		Osäker uppmätning

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Fyra plankor från kistan valdes för fotomätning (se bilder nedan). Prov 12765 (kistlocket) uppvisar höga, men inte helt säkra, korrelationer mot år 1209 på den yttersta uppmätta årsringen mot referensserier från norra Götalands och södra Svealands ostkust. Till detta måste ca 30 ringar läggas till för att komma ut till plankans yttersta bevarade ring (dessa ringar var för otydliga för att kunna mätas upp).

Det syns ingen tydlig gräns mellan kärnved och splintved på fotografiet, men kistlockets yttersta delar är nedbrutet på ett sådant sätt att det tyder på bevarad splintved. Således bör virket till prov 12765, om dateringsförslaget är korrekt, vara avverkat någon gång åren 1240-1290.

Kistans botten (prov 12767 och 12768) är osäkert uppmätt då det finns störningar i ringsekvenserna och endast kortare sträckor är säkra vilket försvårar möjligheten till datering.

För att bättre kunna se den eventuella splintvedsgränsen och att möjliggöra uppmätning av några fler årsringar ytterst på kistlocket så är en bättre tvättning/blötning av ytorna att rekommendera. Ett alternativ är också att ta ut en liten mängd ved för ett kol-14-prov för att bekräfta eller avfärda dateringsförslaget 1209.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2024. Dendrokronologisk fotoanalys av Hansakistan från Domkyrkovinden i Visby. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2024:32. Lund: Lunds universitet.*